

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	3. Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami
Opatrenie:	3.1: Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít
Kód ITMS projektu:	26130130051
Aktivita:	1.1 Vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov

Program kontinuálneho vzdelávania

Rozvíjaním komunikačných zručností k inklúzii žiakov z marginalizovaných rómskych komunít

PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.

Generálny riaditeľ
Metodicko-pedagogické centrum
Ševčenkova 11
850 05 Bratislava

Rozvíjaním komunikačných zručností k inklúzii žiakov z marginalizovaných rómskych komunít

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu

Inkluzívne vzdelávanie žiakov z marginalizovaných rómskych komunít je jednou z možností, ako zabezpečiť viacdimeziálne edukačné pôsobenie na osobnosť žiaka z rómskej komunity pri rešpektovaní jeho kognície, emócií, potrieb, motivácie a záujmov. Vzdelávací program poskytne účastníkom teoretické poznatky i praktické skúsenosti pri tvorbe optimálneho edukačného prostredia podporujúceho inklúziu. Jedným z prvých krokov na ceste k úspešnému vzdelávaniu žiakov z rómskych komunít je rozvíjanie komunikačných zručností. Orientácia vzdelávacieho programu na rozvíjanie komunikačných zručností rómskych žiakov vyplýva z *Analýzy vzdelávacích potrieb pedagogických a odborných zamestnancov základných škôl* (2012), ktorú vypracoval expertný tím na základe výskumu, ako aj z pretrvávajúceho neuspokojivého stavu úrovne komunikačných zručností rómskych žiakov základných škôl. Konštatovaná diskrepancia medzi materinským jazykom a vyučovacím jazykom je jednou z častých príčin školskej neúspešnosti rómskych žiakov. Vzdelávací program ponúkne účastníkom jednak kritickú reflexiu vlastného komunikačného kódu používaného v školskej komunikácii, jednak súbor poznatkov a zručností potrebných na vytváranie komunikačne korektných učebných a intervenčných situácií.

Druh kontinuálneho vzdelávania

inovačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania

Kombinovaná - 110 hodín (z toho prezenčne 72 hodín, dištančne 38 hodín)

Ciele vzdelávacieho programu

Hlavný cieľ vzdelávacieho programu

Cieľom programu je inovovať profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov, podieľajúcich sa na výchove a vzdelávaní žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít, v oblasti rozvíjania komunikačných zručností týchto žiakov, a inovovať profesijné kompetencie odborných zamestnancov zabezpečujúcich psychologické a špeciálnopedagogické poradenstvo, resp. sociálnopedagogickú a logopedickú podporu.

Špecifické ciele

- Navrhnuť, uplatniť a posúdiť uplatnenie štyroch základných komunikačných zručností pri práci s rómskymi žiakmi.
- Zvládnuť a aplikovať princípy a zásady efektívnej verbálnej komunikácie.
- Analyzovať a posúdiť nevyslovené postoje rómskych žiakov v triednom kolektíve.
- Aplikovať inovačné stratégie a metódy rozvíjania porozumenia textu.
- Demonštrovať na praktických príkladoch fázy recepcie textu rómskych žiakov.
- Vysvetliť a vytvoriť aktivity na čitateľské vnímanie textu (percepčia a apercepčia) a reakcie na text (interpretácia a konkretizácia).

- Identifikovať a ilustrovať rozdiely a špecifiká umeleckého a vecného textu pri práci s rómskymi žiakmi.
- Demonštrovať uplatnenie pisateľských stratégií a techník tvorivého písania vo vyučovaní a vo výchove rómskych žiakov a v odbornej a poradenskej činnosti pri práci s rómskymi žiakmi.
- Vytvoriť učebný zdroj rešpektujúci poznatkový a komunikačný potenciál rómskeho žiaka.
- Vytvoriť a v praxi realizovať edukačný projekt alebo odbornou-preventívny program s uplatnením poznatkov a zručností o korektnej komunikácii.
- Uplatniť znaky zmysluplného učenia v praxi realizovanom projekte/programme.

Obsah vzdelávacieho programu

Vzdelávacieho programu je zostavený z 12 na seba nadväzujúcich modulov.

Modul 1 Komunikačné zručnosti a rómsky žiak

Téma	Forma	Časový rozsah
Komunikačné zručnosti ako súčasť komunikačnej kompetencie učiaceho sa. Vzťah myslenia a reči.	prezenčne	1
	dištančne	1
Recepčné, reprodukčné a produkčné činnosti vo vyučovaní a výchove.	prezenčne	2
	dištančne	1
Slovenčina ako druhý (nematerinský) jazyk a ako komunikačný kód v škole.	prezenčne	1
Jazyková, sociálna a kultúrna exklúzia rómskeho žiaka v škole.	prezenčne	2
	dištančne	
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	2
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (vypracovanie zoznamu recepčných, reprodukčných a produkčných činností vo vyučovaní a výchove).		

Modul 2 Komunikácia vo vyučovaní a výchove I.

Téma	Forma	Časový rozsah
Ako komunikovať efektívne? (Princípy a zásady efektívnej verbálnej komunikácie.)	prezenčne	2
	dištančne	1
Komunikačný štýl vo vyučovaní a výchove.	prezenčne	2
Nevyslovené postoje. (Skryté kurikulum.)	prezenčne	2
	dištančne	1
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	2
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (analýza vlastného komunikačného štýlu uplatňovaného vo vyučovaní a výchove).		

Modul 3 Recepčia umeleckého a vecného textu vo vyučovaní

Téma	Forma	Časový rozsah
Recepčné komunikačné zručnosti (počúvanie a čítanie) vo vyučovaní. Čítanie ako učebná stratégia.	prezenčne	1

Porozumenie textu. Inovačné stratégie a metódy rozvíjania porozumenia textu.	prezenčne	2
	dištančne	1
Aktivity vnímania textu. Zmyslové vnímanie textu – orientácia na grafickú a zvukovú stránku jazyka. Vlastné zmyslové predstavy postáv a časopriestoru príbehov.	prezenčne	1
Aktivity reakcie na text. Spracovanie predchádzajúcich vnemov a predstáv. Prisudzovanie zmyslu textu pre vlastný život čitateľa.	prezenčne	2
	dištančne	1
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	2
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (vytvorenie adekvátnych otázok na štyri úrovne porozumenia textu k vybraným textom umeleckej a vecnej povahy s dôrazom na prepojenie textu a života žiaka).		

Modul 4 Ilustračný prístup k umeleckému a vecnému textu

Téma	Forma	Časový rozsah
Ilustračný prístup k umeleckému a vecnému textu. Komplementárno-názorné aktivity.	prezenčne	1
Kritériá výberu žánru. Literárne a neliterárne súvislosti.	prezenčne	2
	dištančne	1
Demonštračné a pomocné využitie umeleckých a vecných textov pri práci s rómskymi žiakmi.	prezenčne	3
	dištančne	2
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	3
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (vypracovanie návrhu demonštračno-názorných aktivít ku konkrétnemu žánru umeleckej a vecnej povahy).		

Modul 5 Informačný prístup k umeleckému a vecnému textu

Téma	Forma	Časový rozsah
Informačný prístup k umeleckému a vecnému textu. Komunikačno-poznávacie aktivity.	prezenčne	1
Informačné čítanie. Aktualizácia mimoestetických funkcií textu (vyhľadávanie, triedenie, usporadúvanie, hierarchizácia, zaraďovanie, osvojovanie).	prezenčne	2
	dištančne	2
Využitie umelecko-náučnej literatúry, encyklopédií, lexikónov, príručiek. Postupy pri práci s informačnými zdrojmi.	prezenčne	3
	dištančne	2
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	4
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (vypracovanie návrhu činností zameraných na uplatnenie pragmatických funkcií pri práci s vybraným textom - s dôrazom na aktuálnosť poznávacích a komunikačných aktivít).		

Modul 6 Interpretačný prístup k umeleckému a vecnému textu

Téma	Forma	Časový rozsah
Interpretačný prístup k umeleckému textu. Estetické a literárno-komunikačné aktivity.	prezenčne	1
	dištančne	

Aktualizácia estetickej funkcie textu. Orientácia na čitateľský zážitok z textu.	prezenčne	1
	dištančne	
Vnímanie, porozumenie, prežívanie a hodnotenie literárneho diela. Analýza a interpretácia.	prezenčne	2
	dištančne	
Využitie čítankových, knižných, časopiseckých literárnych zdrojov.	prezenčne	1
	dištančne	3
Rómska tematika a motívy v literárnych textoch. Tabuizované témy v literárnych textoch a rómski žiaci.	prezenčne	1
	dištančne	1
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	4
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (vytvorenie vlastnej antológie textov podporujúcich literárno-komunikačné aktivity - aj cez uplatnenie tabuizovaných tém).		

Modul 7 Procesový prístup k rozvíjaniu verbálnej produkcie rómskeho žiaka

Téma	Forma	Časový rozsah
Fázy textotvorného procesu. Rozvíjanie hovorenia a písania.	prezenčne	3
	dištančne	1
Kultivovanie hovorenej reči.	prezenčne	3
	dištančne	1
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	2
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (príprava vyučovacích a výchovných metód a stratégií podľa fáz textotvorného procesu).		

Modul 8 Písanie ako nástroj myslenia

Téma	Forma	Časový rozsah
Písanie ako učebná stratégia.	prezenčne	1
Pisateľské stratégie a techniky podporujúce aktívne učenie sa.	prezenčne	2
	dištančne	1
Písanie naprieč kurikulumom.	prezenčne	1
	dištančne	2
Techniky tvorivého písania a ich uplatnenie vo vyučovaní, výchove a poradenstve.	prezenčne	2
	dištančne	3
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	6
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (súbor pisateľských techník a stratégií k učebnej téme alebo výchovnému problému).		

Modul 9 Komunikácia vo vyučovaní a výchove II.

Téma	Forma	Časový rozsah
Modelovanie komunikácie.	prezenčne	2
	dištančne	1
Apel na rozum aj cit. (Emocionálna stránka komunikácie.)	prezenčne	2
	dištančne	1

Inovačné metódy rozvíjania komunikačných zručností žiakov.	prezenčne	2
	dištančne	1
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	3
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (analýza vlastných spôsobov modelovania komunikácie).		

Modul 10 Tvorba učebného zdroja s rešpektovaním poznatkového a komunikačného potenciálu rómskeho žiaka I.

Téma	Forma	Časový rozsah
Komunikačné aspekty vyučovania predmetov kurikula (na príklade komunikačného a zážitkového vyučovania SJaL).	prezenčne	1
Štruktúrovanie učiva z hľadiska potrieb a možností rómskeho žiaka.	prezenčne	3
	dištančne	2
Učebné zdroje – charakteristika používaných didaktických prostriedkov.	prezenčne	2
	dištančne	3
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	5
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (charakteristika cieľov, štruktúry a predbežného obsahu edukačného projektu alebo odborného-preventívneho programu).		

Modul 11 Tvorba učebného zdroja s rešpektovaním poznatkového a komunikačného potenciálu rómskeho žiaka II.

Téma	Forma	Časový rozsah
Znaky zmysluplného učenia sa a ich rešpektovanie v procese vyučovania.	prezenčne	1
	dištančne	2
Od exklúzie rómskeho žiaka k inklúzii.	prezenčne	1
Spôsoby implementácie učebného zdroja do praxe.	prezenčne	4
	dištančne	3
SPOLU	prezenčne	6
	dištančne	5
Výstup z dištančnej formy – samostatná práca účastníkov (tvorba vlastného učebného zdroja).		

Modul 12 Analýza pedagogického a odborného pôsobenia

Téma	Forma	Časový rozsah
Prezentácia plánovaných cieľov a obsahu edukačného projektu alebo odborného-preventívneho programu so zameraním na komunikačné zručnosti. Odborná diskusia na zvolenú tému edukačného projektu alebo odborného-preventívneho programu.	prezenčne	6
SPOLU	prezenčne	6

Profil absolventa: Pedagogický a odborný zamestnanec, ktorý absolvuje inovačné vzdelávanie, pozná spôsoby rozvíjania komunikačných zručností, kriticky reflektuje vlastný komunikačný štýl, dokáže

vytvárať optimálne edukačné prostredie pre žiaka z marginalizovaných rómskych komunit a podporuje inkluzívne vzdelávanie pri rešpektovaní kognície, emócií, potrieb, motivácie a záujmov.

Rozsah vzdelávacieho programu

110 hodín (72 prezenčne, 38 dištančne)

Trvanie vzdelávacieho programu

12 mesiacov

Cieľová skupina: pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci

Pedagogický zamestnanec

Kategória: učiteľ

Podkategória: učiteľ pre primárne vzdelávanie, učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie

Kariérový stupeň: samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou, pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: –

Vyučovaci predmet: –

Odborný zamestnanec

Kategória: psychológ, školský psychológ, školský logopéd, špeciálny pedagóg, školský špeciálny pedagóg, terénny špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg

Kariérový stupeň: samostatný odborný zamestnanec, odborný zamestnanec s prvou atestáciou, odborný zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: –

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie

Na kontinuálne vzdelávanie alebo na overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z. (ďalej len zákon) bude zaradený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec v uvedenej kategórii a podkategórii, ktorý spĺňa kvalifikačný predpoklad vzdelania v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. Na kontinuálne vzdelávanie podľa § 35 ods. 4 písm. b) až e) zákona možno prijať pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca až po absolvovaní šiestich mesiacov pedagogickej činnosti, resp. odbornej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona) a na overenie kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona až po absolvovaní troch rokov pedagogickej činnosti alebo odbornej činnosti.

Spôsob prihlasovania

Uchádzač sa na vzdelávanie prihlasuje písomnou prihláškou, ktorú zašle na adresu poskytovateľa vzdelávania.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine

Riaditeľ školy alebo školského zariadenia na písomnej prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie; riaditeľovi školy alebo školského zariadenia potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec nie je v pracovnom pomere alebo riaditeľ školy nepotvrdí prihlášku, preukáže uchádzač príslušnosť k cieľovej skupine dokladmi o absolvovaní vzdelávania, resp. iné relevantné dokumenty. Oprávnenosť zaradenia posúdi poskytovateľ vzdelávania.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu

Inovačné vzdelávanie sa ukončuje prezentáciou a záverečným pohovorom pred trojčlennou komisiou. Predsedu komisie a jej členov vymenúva štatutárny orgán poskytovateľa vzdelávania (podľa § 40 ods. 3 zákona).

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu

1. Účasť na minimálne 80 percentách prezenčnej formy vzdelávania.
2. Spracovanie výstupov dištančnej formy vzdelávania.
3. Spracovanie, realizácia a záverečná prezentácia edukačného projektu alebo odborného-preventívneho projektu s využitím vlastného zdroja podporujúceho korektnú komunikáciu v škole s následným pohovorom pred komisiou.

Pedagogickí zamestnanci s minimálne tromi rokmi pedagogickej činnosti a odborní zamestnanci s minimálne tromi rokmi odbornej činnosti, ktorí budú ukončovať vzdelávanie podľa § 35 ods. 6 zákona overením profesijných kompetencií, musia splniť všetky požiadavky okrem bodu 1.

Personálne zabezpečenie

Garant vzdelávacieho programu

Mgr. Teľana Ustohalová, učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou.

Garant spĺňa kvalifikačný predpoklad v zmysle § 43 ods. 3 zákona.

Lektori vzdelávacieho programu

Učителиa pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolskí učителиa, pedagogickí a odborní zamestnanci s minimálne 6-ročnou praxou lektorovania dospelých, pedagogickí a odborní zamestnanci s minimálne 4-ročnou praxou so žiakmi z marginalizovaných rómskych komunit.

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Financovanie vzdelávacieho programu

Náklady spojené so vzdelávaním budú hradené z finančných prostriedkov Národného projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia alebo účastník sám.

Materiálne zabezpečenie

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchart, papier, poznámkové bloky, fixky, lepidlo, nožnice a pod.), učebné zdroje (metodické príručky vypracované na kľúčové témy vzdelávacieho programu, metodické listy vypracované lektormi vzdelávania, študijná literatúra odporúčaná lektormi).

Technické a informačné zabezpečenie

Notebook a dataprojektor pre lektora, pripojenie na internet. V rámci vzdelávania sa v dištančnej forme bude využívať e-learningová podpora kurzu, ktorá poskytne účastníkovi ďalšie metodické materiály k jednotlivým modulom a bude slúžiť aj ako komunikačný kanál medzi účastníkmi a lektormi.

Návrh počtu kreditov

25 kreditov

Za absolvovanie inovačného vzdelávania získa účastník 22 kreditov a 3 kredity za ukončenie vzdelávania absolvovaním záverečnej prezentácie a pohovoru pred komisiou.